

VASTGOED - WETGEVING

2020/2021

onder redactie van: MR. F.H.J.M. TEN BERGE
juridisch adviseur

MR. W.D. BIERENS DE HAAN
verbonden aan KMR Vastgoed Opleidingen/Kring van Leidse Repetitoren

MR. J.J.M. GISBERTS
projectmanager

Voorwoord

Nederland is een dichtbevolgd land met overal vastgoed. Er wordt intensief gebruikgemaakt van de beschikbare ruimte en daarbij spelen vaak verschillende belangen. Woningen, industrie en agrarisch ruimtegebruik hebben ieder een eigen plaats nodig. Er is ook nog ongebouwde groene ruimte: de natuur in Nederland. Om dit ruimtegebruik te reguleren zijn er wetten van kracht. Ter uitvoering van de meeste wetten zijn er vervolgens nog besluiten van belang. Sommige wetten zijn erg oud (zoals de Grondwet) en in de loop van de tijd maar weinig veranderd. Andere wetten zijn erg nieuw en veranderen juist vaak. Vooral fiscale wetgeving verandert gewoonlijk ieder jaar.

Iedere Vastgoeddeskundige (Makelaar en Taxateur) dient een zekere wetskennis te hebben. In de opleiding worden daarom examens door SVMNIVO en Hogescholen met een richting Vastgoed & Makelaardij afgenomen waar deze kennis een onderdeel van uitmaakt. Vastgoedwetgeving is onmisbaar om tijdens de opleiding en ook op het examen te kunnen raadplegen. Er is hierbij een bewuste selectie van relevante wetgeving gemaakt die zich richt op de onderwerpen en Toets- en Eindtermen die bij het onderwijs en de examinering een rol spelen.

Binnen de vastgoedbranche zijn er vervolgens nog diverse bronnen aanwezig die niet de kracht van een wet hebben, maar toch van groot belang zijn. Zo is er het Model Koopovereenkomst (tegenwoordig branchebreed gehanteerd door de Nederlandse Vereniging van Makelaars en Taxateurs in onroerende goederen NVM, VastgoedPRO, VBO Makelaar, de Consumentenbond en Vereniging Eigen Huis), de Herbouwwaardemeter Woningen, de Meetinstructie, de ROZ-modelcontracten voor huurovereenkomsten en de norm NEN 2580. Deze bestanden zijn bewust niet in de wettenbundel Vastgoedwetgeving opgenomen. U komt ze in de praktijk ongetwijfeld tegen.

De inhoud is ook online raadpleegbaar. Nadere informatie en uw registratiecode vindt u op het schutblad voorin.

Bij deze editie zijn weer verbeteringen in het register en de margeteksten aangebracht. Voor suggesties ter verdere verbetering van de opzet en de inhoud houden wij ons graag aanbevolen. U kunt uw reacties mailen naar <https://www.wolterskluwer.nl/klantenservice>.

Redactie en uitgever wensen u tenslotte veel nut van en succes met deze wettenbundel.

Deventer, mei 2020

Mr. F.H.J.M. ten Berge
Mr. W.D. Bierens de Haan
Mr. J.J.M. Gisberts

Inhoud

Voorwoord / V

Handleiding voor het gebruik van de bundel / VII

Alfabetische inhoud / XI

Lijst van afkortingen / XV

I PRIVAATRECHT

- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 1 / 7
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 2 / 103
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 3 / 265
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 4 / 313
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 5 / 355
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 6 / 379
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 7 / 443
- I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 7A / 629
- I.1a Besluit kleine herstellingen / 635
- I.1b Besluit servicekosten / 637
- I.2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering / 639
- I.3 Faillissementswet / 803
- I.4 Wetboek van Koophandel (Uittreksel) / 895
- I.5 Kadasterwet / 899
- I.6 Uitvoeringswet grondkamers / 941
- I.7 Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte / 949
- I.7a Besluit huurprijzen woonruimte / 967
- I.8 Wet op de huurtoeslag / 983
- I.9 Wet op het overleg huurders verhuurder / 993
- I.10 Wet maatregelen woningmarkt 2014 II / 997
- I.10a Besluit vermindering verhuurderheffing 2014 / 1011

II STAATS- EN BESTUURSRECHT

- II.1 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden / 1019
- II.2 Grondwet / 1029
- II.3 Wet algemene bepalingen / 1045
- II.4 Provinciewet / 1047
- II.5 Gemeentewet / 1095
- II.6 Waterschapswet / 1155
- II.7 Wet op de Raad van State / 1191
- II.8 Wet op de rechterlijke organisatie / 1199
- II.9 Wet openbaarheid van bestuur / 1233
- II.10 Algemene wet bestuursrecht / 1239
- II.10A Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten / 1333
- II.11 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht / 1337
- II.11a Besluit omgevingsrecht / 1369
- II.11b Regeling omgevingsrecht / 1429
- II.12 Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken / 1455
- II.13 Wet basisregistratie ondergrond / 1459

III RUIMTELIJKEORDENINGS- EN VOLKSHUISVESTINGSRECHT

- III.1 Wet ruimtelijke ordening / 1473
- III.1a Besluit ruimtelijke ordening / 1497

- III.2 Woningwet / 1509
- III.2a Besluit energieprestatie gebouwen / 1557
- III.3 Crisis- en herstelwet / 1561
- III.4 Erfgoedwet (Uittreksel) / 1575
- III.5 Huisvestingswet 2014 / 1587
- III.6 onteigeningswet / 1597
- III.7 Aanbestedingswet 2012 / 1623
- III.8 Belemmeringenwet privaatrecht / 1733
- III.9 Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken / 1737
- III.10 Wet inrichting landelijk gebied / 1747
- III.11 Leegstandwet / 1767
- III.12 Luchtvaartwet / 1773
- III.13 Wet natuurbescherming / 1789
- III.14 Ontgrondingenwet / 1835
- III.15 Tracéwet / 1843
- III.16 Wegenwet / 1851
- III.17 Interimwet stad- en milieubenadering / 1861
- III.18 Wet voorkeursrecht gemeenten / 1867
- III.19 Wet bevordering eigenwoningbezit / 1873

IV MILIEURECHT

- IV.1 Wet milieubeheer / 1889
- IV.1a Activiteitenbesluit milieubeheer / 2045
- IV.2 Asbestverwijderingsbesluit 2005 / 2211
- IV.3 Meststoffenwet / 2217
- IV.4 Wet geluidhinder / 2239
- IV.5 Wet inzake de luchtverontreiniging / 2265
- IV.6 Wet bodembescherming / 2271
- IV.6a Besluit bodemkwaliteit / 2299
- IV.7 Waterwet / 2321
- IV.8 Wet ammoniak en veehouderij / 2355
- IV.9 Wet geurhinder en veehouderij / 2359

V BELASTINGRECHT

- V.1 Wet inkomstenbelasting 2001 / 2367
- V.1a Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 / 2501
- V.2 Successiewet 1956 / 2521
- V.2a Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 (Uittreksel) / 2543
- V.3 Natuurschoonwet 1928 / 2545
- V.4 Wet op belastingen van rechtsverkeer / 2551
- V.4a Uitvoeringsbesluit belastingen van rechtsverkeer / 2563
- V.5 Registratiewet 1970 / 2571
- V.6 Wet op de omzetbelasting 1968 / 2575
- V.6a Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968 / 2625
- V.7 Algemene wet inzake rijksbelastingen (Uittreksel) / 2643
- V.8 Wet waardering onroerende zaken / 2663
- V.8a Besluit gegevensverstrekking Wet waardering onroerende zaken / 2673
- V.8b Uitvoeringsregeling instructie waardebeoordeling Wet waardering onroerende zaken / 2675
- V.8c Uitvoeringsregeling uitgezonderde objecten Wet waardering onroerende zaken / 2687

VI OVERIG RECHT

- VI.1 Algemene termijnwet / 2691
- VI.2 Drank- en Horecawet / 2693
- VI.3 Wet op het notarisambt / 2707

Alfabetisch register

I PRIVAATRECHT

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 1 / 7

Boek 1	Personen- en familierecht / 7
Titel 1	Algemene bepalingen / 7
Titel 2	Het recht op de naam / 7
Titel 3	Woonplaats / 10
Titel 4	Burgerlijke stand / 10
Titel 5	Het huwelijk / 23
Titel 5A	Het geregistreerd partnerschap / 29
Titel 6	Rechten en verplichtingen van echtgenoten / 31
Titel 7	De wettelijke gemeenschap van goederen / 33
Titel 8	Huwelijkse voorwaarden / 38
Titel 9	Ontbinding van het huwelijk / 42
Titel 10	Scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed / 44
Titel 11	Afstamming / 46
Titel 12	Adoptie / 50
Titel 13	Minderjarigheid / 52
Titel 14	Het gezag over minderjarige kinderen / 55
Titel 15	Omgang en informatie / 80
Titel 16	Curatele / 81
Titel 17	Levensonderhoud / 85
Titel 18	Afwezigheid, vermissing en vaststelling van overlijden in bepaalde gevallen / 89
Titel 19	Onderbewindstelling ter bescherming van meerderjarigen / 92
Titel 20	Mentorschap ten behoeve van meerderjarigen / 98

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 2 / 103

Boek 2	Rechtspersonen / 103
Titel 1	Algemene bepalingen / 103
Titel 2	Verenigingen / 111
Titel 3	Coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen / 117
Titel 4	Naamloze vennootschappen / 123
Titel 5	Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid / 164
Titel 6	Stichtingen / 192
Titel 7	Fusie en splitsing / 196
Titel 8	Geschillenregeling en het recht van enquête / 215
Titel 9	De jaarrekening en het bestuursverslag / 226

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 3 / 265

Boek 3	Vermogensrecht in het algemeen / 265
Titel 1	Algemene bepalingen / 265
Titel 2	Rechtshandelingen / 271
Titel 3	Volmacht / 275
Titel 4	Verkrijging en verlies van goederen / 278
Titel 5	Bezit en houderschap / 283
Titel 6	Bewind / 285
Titel 7	Gemeenschap / 285
Titel 8	Vruchtgebruik / 290
Titel 9	Rechten van pand en hypotheek / 294
Titel 10	Verhaalsrecht op goederen / 303
Titel 11	Rechtsvorderingen / 305

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 4 / 313

Boek 4	Erfrecht / 313
Titel 1	Algemene bepalingen / 313
Titel 2	Erfopvolging bij versterf / 314
Titel 3	Het erfrecht bij versterf van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot en van de kinderen alsmede andere wettelijke rechten / 315
Titel 4	Uiterste willen / 322
Titel 5	Onderscheiden soorten van uiterste wilsbeschikkingen / 333
Titel 6	Gevolgen van de erfopvolging / 344

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 5 / 355

Boek 5	Zakelijke rechten / 355
Titel 1	Eigendom in het algemeen / 355
Titel 2	Eigendom van roerende zaken / 355
Titel 3	Eigendom van onroerende zaken / 357
Titel 4	Bevoegdheden en verplichtingen van eigenaars van naburige erven / 359
Titel 5	Mandeligheid / 362
Titel 6	Erfdienstbaarheden / 363
Titel 7	Erfpacht / 365
Titel 8	Opstal / 367
Titel 9	Appartementsrechten / 368

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 6 / 379

Boek 6	Algemeen gedeelte van het verbintenissenrecht / 379
Titel 1	Verbindenissen in het algemeen / 379
Titel 2	Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen / 397
Titel 3	Onrechtmatige daad / 399
Titel 4	Verbindenissen uit andere bron dan onrechtmatige daad of overeenkomst / 415
Titel 5	Overeenkomsten in het algemeen / 417

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 7 / 443

Boek 7	Bijzondere overeenkomsten / 443
Titel 1	Koop en ruil / 443
Titel 1A	Overeenkomsten betreffende het gebruik in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, bijstand en uitwisseling / 452
Titel 2	Financiële zekerheidsvereenkomsten / 455
Titel 2A	Consumentenkredietovereenkomsten / 457
Titel 2B	Goederenkrediet / 468
Titel 2C	Geldlening / 478
Titel 2D	Overeenkomst van pandbelening / 479
Titel 3	Schenking / 480
Titel 4	Huur / 483
Titel 5	Pacht / 506
Titel 7	Opdracht / 523
Titel 7A	Pakketreisovereenkomst en gekoppeld reisarrangement / 535
Titel 7B	Betalingstransactie / 544
Titel 9	Bewaarneming / 557
Titel 10	Arbeidsovereenkomst / 558
Titel 12	Aanneming van werk / 609
Titel 14	Borgtocht / 612
Titel 15	Vaststellingsovereenkomst / 614
Titel 17	Verzekering / 617
Titel 18	Lijfrente / 628

1.1 Burgerlijk Wetboek Boek 7A / 629

Boek 7A	Bijzondere overeenkomsten; vervolg / 629
Negende titel	Van maatschap / 629
Eerste afdeling	Algemeene bepalingen / 629
Tweede afdeling	Van de verbindtenissen der vennoten onderling / 629
Derde afdeling	Van de verbindtenissen der vennoten ten aanzien van derden / 631
Vierde afdeling	Van de verschillende wijzen waarop de maatschap eindigt / 631
Dertiende titel	Van bruikleen / 632
Eerste afdeling	Algemeene bepalingen / 632
Tweede afdeling	Van de verplichtingen van dengenen die iets ter bruikleen ontvangt / 632
Derde afdeling	Van de verplichtingen van den uitleener / 632
Vijftiende titel	Van gevestigde of altijddurende renten / 633
Zestiende titel	Van kans-overeenkomsten / 633
Derde afdeling	Van spel en weddenschap / 633

1.1a Besluit kleine herstellingen / 635

1.1b Besluit servicekosten / 637

1.2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering / 639

Eerste boek	De wijze van procederen voor de rechtbanken, de hoven en de hoge raad / 639
Eerste titel	Algemene bepalingen / 639
Tweede titel	De dagvaardingsprocedure in eerste aanleg / 654
Derde titel	De verzoekschriftprocedure in eerste aanleg / 681
Zesde titel	Prorogatie van rechtspraak aan het gerechtshof / 686
Zevende titel	Hoger beroep / 686
Negende titel	Verzet door derden / 690
Tiende titel	Herroeping / 690
Tiende titel A	Prejudiciële vragen aan de Hoge Raad / 691
Elfde titel	Cassatie / 693
Tweede boek	Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen, beschikkingen en authentieke akten / 697
Eerste titel	Algemene regels / 697
Tweede titel	Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging op goederen die geen registergoederen zijn / 699
Derde titel	Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging op onroerende zaken / 719
Vierde titel	Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging van schepen en luchtvaartuigen / 726
Vijfde titel	Van lijfswang en deszelfs tenuitvoerlegging en van dwangsom / 733
Zesde titel	Van het vereffenen van schadevergoeding / 736
Zevende titel	Van het stellen van zekerheid / 736
Derde boek	Van rechtspleging van onderscheiden aard / 737
Eerste titel	Van rechtspleging in zaken van verkeersmiddelen en vervoer / 737
Tweede titel	Van procedures betreffende een nalatenschap of een gemeenschap / 746
Vierde titel	Van middelen tot bewaring van zijn recht / 750
Vijfde titel	Rekenprocedure / 758
Zesde Titel	Rechtspleging in zaken betreffende het personen- en familierecht / 758
Zevende titel	Enige bijzondere rechtsplegingen / 766
Negende titel	Van de formaliteiten, vereist voor de tenuitvoerlegging van in vreemde Staten tot stand gekomen executoriale titels / 769
Tiende titel	Van rechtspleging in zaken van rechtspersonen / 770
Twaalfde titel	Van rechtspleging in zaken betreffende onredelijk bezwarende bedingen in algemene voorwaarden / 771
Titel 13	Van rechtspleging in zaken betreffende de teruggave van cultuurgoederen / 771

Titel 14	Van rechtspleging in zaken betreffende de verbindendverklaring van overeenkomsten strekkende tot collectieve schadeafwikkeling / 773
Titel 14A	Van rechtspleging in zaken betreffende een collectieve actie en collectieve schadeafwikkeling / 775
Titel 15	Van rechtspleging in zaken betreffende rechten van intellectuele eigendom / 780
Titel 15A	Van rechtspleging in zaken betreffende bescherming van bedrijfsgeheimen / 782
Titel 16	Van rechtspleging in pachtzaken / 783
Titel 17	Van rechtspleging in deelgeschillen betreffende letsel- en overlijdensschade / 785
Titel 18	Van rechtspleging in zaken betreffende een arbeidsovereenkomst op grond waarvan de werknemer arbeid verricht op het continentaal plat / 786
Vierde boek	Arbitrage / 786
Eerste titel	Arbitrage in Nederland / 786
Tweede titel	Arbitrage buiten Nederland / 801

I.3 Faillissementswet / 803

Titel I	Van faillissement / 803
Titel II	Van surseance van betaling / 861
Titel III	Schuldsaneringsregeling natuurlijke personen / 876

I.4 Wetboek van Koophandel (Uittreksel) / 895

Eerste Boek	Van den koophandel in het algemeen / 895
Derde titel	Van de vennootschap onder ene firma en van die bij wijze van geldschieting of 'en commandite' genaamd / 895
Vierde titel	Van beurzen van koophandel en tussenpersonen / 896
Eerste afdeling	Van beurzen van koophandel / 896

I.5 Kadasterwet / 899

Hoofdstuk 1	Algemene bepalingen / 899
Hoofdstuk 1A	Bepalingen omtrent authentieke gegevens en de inhoud en inrichting van registraties / 903
Titel 1	Authentieke gegevens / 903
Titel 2	Gebruik en verstrekking van authentieke gegevens / 904
Titel 3	Terugmelding / 905
Titel 4	Ambtshalve correctie en correctie op verzoek / 907
Titel 5	Kwaliteit, voorbehoud databankenrecht en relatieve competentie / 907
Hoofdstuk 2	Openbare registers voor registergoederen / 908
Titel 1	Algemene bepalingen / 908
Titel 2	Vereisten met betrekking tot in te schrijven stukken / 915
Titel 3	Inschrijfbaarheid van andere stukken en van verandering van woonplaats / 923
Hoofdstuk 3	Basisregistratie kadaster en net van coördinaatpunten / 924
Titel 1	Basisregistratie kadaster / 924
Titel 2	Kaartenbestand, daaraan ten grondslag liggende bescheiden en net van coördinaatpunten / 926
Hoofdstuk 4	Bijwerking van de basisregistratie kadaster en het net van coördinaatpunten / 926
Titel 1	Bijwerking van de basisregistratie kadaster / 926
Titel 2	Bijhouding van het net van coördinaatpunten / 931
Hoofdstuk 5	Registratie voor schepen / 931
Titel 1	Inhoud van de registratie voor schepen / 931
Titel 2	Bijwerking van de registratie voor schepen / 932
Hoofdstuk 6	Registratie voor luchtvaartuigen / 933
Titel 1	Inhoud van de registratie voor luchtvaartuigen / 933
Titel 2	Bijwerking van de registratie voor luchtvaartuigen / 934

Hoofdstuk 6A	Basisregistratie topografie / 935
Hoofdstuk 7	Verstrekking van inlichtingen; kadastraal recht / 936
Titel 1	Verstrekking van inlichtingen / 936
Titel 2	Kadastraal recht / 938
Hoofdstuk 8	Wijziging van de kadastrale aanduiding van onroerende zaken en appartementsrechten anders dan in geval van bijwerking; opnieuw vaststellen van de grootte van percelen; herstel van kennelijke mislagen begaan bij de bijwerking en van onregelmatigheden begaan bij het houden van de openbare registers / 938
Hoofdstuk 9	Overige en slotbepalingen / 939

1.6 Uitvoeringswet grondkamers / 941

Hoofdstuk 1	Samenstelling en werkwijze van de grondkamers en van de centrale grondkamer / 941
Hoofdstuk 2	Verzoeken aan de grondkamer / 943
Hoofdstuk 3	Competentiegeschillen / 947
Hoofdstuk 4	Algemene bepalingen / 947
Hoofdstuk 5	Bijzondere processuele bepaling / 947
Hoofdstuk 6	Algemene wet bestuursrecht / 947
Hoofdstuk 7	Aanpassing wetgeving / 947
Hoofdstuk 8	Slotartikelen / 948

1.7 Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte / 949

Hoofdstuk I	Algemeen / 949
Hoofdstuk II	Instelling, inrichting, samenstelling en taken van de huurcommissie / 949
Hoofdstuk III	Toetsingscriteria en uitspraken huurcommissie / 955
Hoofdstuk IIIa	Bescherming van persoonsgegevens / 960
Hoofdstuk IV	Voorzittersuitspraken / 961
Hoofdstuk V	Werkwijze van de huurcommissie / 962
Hoofdstuk VI	Overgangs- en slotbepalingen / 965

1.7a Besluit huurprijzen woonruimte / 967

1.8 Wet op de huurtoeslag / 983

Hoofdstuk 1	Algemene bepalingen / 983
Hoofdstuk 2	Het recht op huurtoeslag / 984
Hoofdstuk 3	De hoogte van de huurtoeslag / 986
Hoofdstuk 4	Wijzigingen van omstandigheden / 988
Hoofdstuk 5	Aanpassing van bedragen / 988
Hoofdstuk 6	Hulp- en informatiepunten / 989
Hoofdstuk 9	Gemeentelijk woonlastenfonds en experimenten / 989
Hoofdstuk 10	Overgangs- en slotbepalingen / 990

1.9 Wet op het overleg huurders verhuurder / 993

Hoofdstuk 1	Algemene bepalingen / 993
Hoofdstuk 2	Recht op informatie, overleg en advies / 994
Hoofdstuk 3	Geschillenregeling / 996
Hoofdstuk 4	Slotbepalingen / 996

1.10 Wet maatregelen woningmarkt 2014 II / 997

Hoofdstuk 1	Verhuurderheffing over 2014 en volgende jaren / 997
Hoofdstuk 2	Wijzigingen in hoofdstuk 1 / 1004
Hoofdstuk 3	Wijzigingen in de Wet inkomstenbelasting 2001 / 1004
Hoofdstuk 4	Wijzigingen in de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 / 1004
Hoofdstuk 5	Wijzigingen in de Wet op de loonbelasting 1964 / 1004
Hoofdstuk 6	Wijzigingen in de Wet financiering sociale verzekeringen / 1004

Hoofdstuk 7	Wijzigingen in de Wet bevordering eigenwoningbezit / 1004
Hoofdstuk 8	Slotbepalingen / 1004

I.10a Besluit vermindering verhuurderheffing 2014 / 1011

Hoofdstuk 1	Definitie / 1011
Hoofdstuk 1a	Vrijstelling van verhuurderheffing / 1011
Hoofdstuk 1b	Bewijsstukken heffingsvermindering / 1011
Hoofdstuk 2	Grootschalige en kleinschalige verbouw / 1011
Hoofdstuk 3	Heffingsvermindering verduurzaming / 1012
Hoofdstuk 4	Slotbepalingen / 1013

I.1 Burgerlijk Wetboek Boek 1⁽¹⁾

BOEK 1

Personen- en familierecht

TITEL 1

Algemene bepalingen

Art. 1

- 1. Allen die zich in Nederland bevinden, zijn vrij en bevoegd tot het genot van de burgerlijke rechten.
- 2. Persoonlijke dienstbaarheden, van welke aard of onder welke benaming ook, worden niet geduld.

Vrijheid tot genot burgerlijke rechten

Art. 2

Het kind waarvan een vrouw zwanger is wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls zijn belang dit vordert. Komt het dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

Ongeboren kind

Art. 3

- 1. De graad van bloedverwantschap wordt bepaald door het getal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt. Hierbij telt een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het ouderschap of een adoptie als een geboorte.
- 2. Door huwelijk of door geregistreerd partnerschap ontstaat tussen de ene echtgenoot dan wel de ene geregistreerde partner en een bloedverwant van de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreerde partner aanverwantschap in dezelfde graad als er bloedverwantschap bestaat tussen de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreerde partner en diens bloedverwant.
- 3. Door het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap wordt de aanverwantschap niet opgeheven.

Graad van bloed- en aanverwantschap

TITEL 2

Het recht op de naam

Art. 4

- 1. Een ieder heeft de voornamen die hem in zijn geboorteakte zijn gegeven.
- 2. De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert in de geboorteakte voornamen op te nemen die ongepast zijn, of overeenstemmen met bestaande geslachtsnamen tenzij deze tevens gebruikelijke voornamen zijn.
- 3. Geeft de aangever geen voornamen op, of worden deze alle geweigerd zonder dat de aangever ze door een of meer andere vervangt, dan geeft de ambtenaar ambtshalve het kind een of meer voornamen, en vermeldt hij uitdrukkelijk in de akte dat die voornamen ambtshalve zijn gegeven.
- 4. Wijziging van de voornamen kan op verzoek van de betrokken persoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger worden gelast door de rechtbank. De wijziging geschiedt doordat van de beschikking een latere vermelding aan de akte van geboorte wordt toegevoegd, overeenkomstig artikel 20a, eerste lid. In geval van wijziging van de voornamen van een buiten Nederland geboren persoon geeft de rechtbank die de beschikking geeft, voor zoveel nodig ambtshalve hetzij een last tot inschrijving van de akte van geboorte dan wel van de akte of de uitspraak, bedoeld in artikel 25g, eerste lid, hetzij de in artikel 25c bedoelde beschikking.

Verkrijging en wijziging van voornamen

Art. 5

- 1. Indien een kind alleen in familierechtelijke betrekking tot de moeder staat, heeft het haar geslachtsnaam. Indien een kind door adoptie alleen in familierechtelijke betrekking tot de vader staat, heeft het zijn geslachtsnaam.
- 2. Indien een kind door erkenning in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, houdt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de erkenner ter gelegenheid van de erkenning gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben. Van deze verklaring wordt melding gemaakt in de akte van erkenning. De eerste twee volzinnen zijn van overeenkomstige toepassing bij erkenning van een ongeboren kind. De ouders kunnen evenwel ter gelegenheid van de voltrekking van hun huwelijk of van de registratie van hun partnerschap alsnog gezamenlijk verklaren, dat hun kind voortaan de geslachtsnaam van de andere ouder zal hebben. Van deze verklaring wordt een akte van naamskeuze opgemaakt. Indien een kind door gerechtelijke vaststelling van het vaderschap in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, houdt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de man, wiens vaderschap is vastgesteld, ter gelegenheid van de vaststelling gezamenlijk

Verkrijging geslachtsnaam

(1) Zoals laatstelijk gewijzigd op 18 juli 2019, *Stb.* 283 (i.w.tr. 01-01-2020).

verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben. De rechterlijke uitspraak inzake de vaststelling van het vaderschap vermeldt de verklaring van de ouders hieromtrent.

- 3. Indien een kind door adoptie in familierechtelijke betrekking komt te staan tot beide adoptanten van verschillend geslacht, die met elkaar zijn gehuwd, heeft het kind de geslachtsnaam van de vader, tenzij de adoptanten ter gelegenheid van de adoptie gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de moeder zal hebben. Indien de adoptanten niet met elkaar gehuwd zijn of indien beide adoptanten van hetzelfde geslacht zijn en met elkaar gehuwd zijn, houdt het kind de geslachtsnaam die het heeft, tenzij de adoptanten ter gelegenheid van de adoptie gezamenlijk verklaren dat het een van hun beider geslachtsnamen zal hebben. Indien een kind door adoptie in familierechtelijke betrekking tot de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel van een ouder komt te staan, houdt het zijn geslachtsnaam, tenzij de ouder en diens echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam zal hebben van de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel, dan wel de geslachtsnaam van die ouder. De rechterlijke uitspraak inzake de adoptie vermeldt de verklaring van de adoptanten hieromtrent.

- 4. Indien een kind door geboorte in familierechtelijke betrekking tot beide ouders komt te staan, verklaren de ouders gezamenlijk voor of ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte welke van hun beider geslachtsnamen het kind zal hebben. Van de verklaring van de ouders die voor de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, wordt een akte van naamskeuze opgemaakt. Van de verklaring van de ouders die ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, wordt melding gemaakt in de akte van geboorte. De eerste drie volzinnen zijn van overeenkomstige toepassing indien een ouder en zijn echtgenoot of geregistreerde partner die niet de ouder is, van rechtswege gezamenlijk het gezag als bedoeld in artikel 253sa over het kind zullen uitoefenen of uitoefenen. De verklaring die niet ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, kan ten overstaan van iedere ambtenaar van de burgerlijke stand worden afgelegd.

- 5. Wordt een verklaring houdende naamskeuze, bedoeld in het vierde lid, voor of ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte afgelegd, dan heeft het kind de gekozen naam vanaf de geboorte. Geschiedt de naamskeuze niet uiterlijk ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte, dan neemt de ambtenaar van de burgerlijke stand als geslachtsnaam van het kind in de geboorteakte op:

- a. de geslachtsnaam van de vader in geval het kind door geboorte in familierechtelijke betrekking tot beide ouders komt te staan;
- b. de geslachtsnaam van de moeder in geval een ouder en zijn echtgenoot of geregistreerde partner die niet de ouder is, van rechtswege gezamenlijk het gezag als bedoeld in artikel 253sa over het kind uitoefenen.

- 6. Indien de moeder na de geboorte van het kind op grond van artikel 199, onderdeel b, het vaderschap van de overleden echtgenoot of geregistreerde partner ontkent of op grond van artikel 198, tweede lid, het moederschap van de overleden echtgenote of geregistreerde partner (*red.: lees: partner*) ontkent en zij ten tijde van de geboorte en van de ontkenning is hertrouwd of een nieuw partnerschap heeft laten registreren, kunnen de moeder en haar echtgenoot of geregistreerde partner gezamenlijk ter gelegenheid van de ontkenning verklaren welke van hun beider geslachtsnamen het kind zal hebben. Van de verklaring van de ouders wordt een akte van naamskeuze opgemaakt. Bij gebreke van een verklaring heeft het kind de geslachtsnaam van de echtgenoot of geregistreerde partner.

- 7. Indien een kind op het tijdstip van het ontstaan van de familierechtelijke betrekking met beide ouders zestien jaar of ouder is, verklaart het zelf ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van de notaris of, in geval van adoptie of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, ten overstaan van de rechter of het de geslachtsnaam van de ene of de andere ouder zal hebben. Van deze verklaring wordt melding gemaakt in de akte van erkenning of in de rechterlijke uitspraak inzake adoptie of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap.

- 8. Een verklaring van de ouders als bedoeld in het tweede, derde, vierde of zesde lid, kan slechts ten aanzien van de geslachtsnaam van hun eerste kind worden afgelegd. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het eerste kind over wie de ouder en zijn echtgenoot of geregistreerde partner die niet de ouder is, van rechtswege gezamenlijk het gezag als bedoeld in artikel 253sa zullen uitoefenen of uitoefenen. Onverminderd het zevende lid, hebben volgende kinderen van dezelfde ouders dan wel kinderen over wie dezelfde ouder en dezelfde echtgenoot of geregistreerde partner die niet de ouder is, van rechtswege het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen, dezelfde geslachtsnaam als het eerste kind, met dien verstande dat in het geval dat volgende kinderen blijkens de geboorteakte of krachtens toepasselijk recht een naam hebben die afwijkt van de naam van het eerste kind, de ouders kunnen verklaren dat het desbetreffende kind dezelfde geslachtsnaam zal hebben als het eerste kind. Indien voor de geboorte of ter gelegenheid van de aangifte naamskeuze is gedaan ten aanzien van een kind dat

levenloos ter wereld komt of is gekomen, wordt deze keuze opgenomen in de akte, bedoeld in artikel 19i, eerste lid, en geldt zij alleen ten aanzien van dit kind.

- 9. Is één van de ouders voorafgaand aan het tijdstip waarop de naamskeuze uiterlijk moet zijn gedaan overleden en is de naamskeuze niet gedaan, dan legt de andere ouder een verklaring omtrent de naamskeuze af. Hetzelfde geldt indien één van de ouders wegens diens lichamelijke of geestelijke toestand onder curatele staat dan wel indien ten aanzien van hem of haar een mentorschap bestaat.

- 10. Zijn de vader en moeder onbekend, dan neemt de ambtenaar van de burgerlijke stand in de geboorteakte een voorlopige voornaam en geslachtsnaam op, in afwachting van het koninklijk besluit waarbij de voornamen en de geslachtsnaam van het kind worden vastgesteld.

- 11. Indien op grond van het tweede tot en met negende lid een kind, wiens vader van adel is, niet zijn geslachtsnaam verkrijgt, gaat de adelom niet over op dat kind.

- 12. De geslachtsnaam van kinderen geboren uit een huwelijk met een lid van het koninklijk huis wordt bij koninklijk besluit bepaald.

- 13. In het tweede, vijfde en zesde lid wordt onder 'moeder' verstaan de vrouw uit wie het kind is geboren. In deze leden wordt met 'de vader' van het kind en zijn 'vaderschap' gelijkgesteld de moeder die niet de vrouw is uit wie het kind is geboren onderscheidenlijk haar moederschap.

Art. 6

De geslachtsnaam wordt ten aanzien van een ieder dwingend bewezen door de akte van geboorte.

Art. 7

- 1. De geslachtsnaam van een persoon kan op zijn verzoek, of op verzoek van zijn wettelijke vertegenwoordiger, door de Koning worden gewijzigd.

- 2. Hij wiens geslachtsnaam of voornamen niet bekend zijn, kan de Koning verzoeken voor hem een geslachtsnaam of voornamen vast te stellen.

- 3. Een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam door de Koning heeft geen invloed op de geslachtsnaam van de kinderen van de betrokken persoon die voor de datum van het besluit meerderjarig zijn geworden of die niet onder zijn gezag staan.

- 4. Een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam door de Koning blijft in stand niettegenstaande een latere erkenning of een gerechtelijke vaststelling van het ouderschap.

- 5. Bij algemene maatregel van bestuur worden regelen gesteld betreffende de gronden waarop de geslachtsnaamswijziging kan worden verleend, de wijze van indiening en behandeling van verzoeken als in het eerste en het tweede lid bedoeld en betreffende het voor wijziging van de geslachtsnaam verschuldigde recht.

- 6. Indien Onze Minister van Justitie voornemens is een voordracht te doen voor een koninklijk besluit strekkende tot inwilliging van een verzoek als bedoeld in het eerste of tweede lid, deelt hij dit voornemen schriftelijk mee aan de verzoeker en degene wiens geslachtsnaam is verzocht, alsmede, indien het verzoek op de geslachtsnaam van een minderjarige betrekking heeft, zijn ouders en degene aan wie de minderjarige de geslachtsnaam, waarvan wijziging is verzocht, rechtstreeks ontleent. De schriftelijke mededeling van het voornemen geldt als een beschikking.

- 7. Onze Minister van Justitie doet de schriftelijke mededeling van het voornemen binnen twintig weken.

Art. 8

Hij die de naam van een ander zonder diens toestemming voert, handelt jegens die persoon onrechtmatig, wanneer hij daardoor de schijn wekt die ander te zijn of tot diens geslacht of gezin te behoren.

Art. 9

- 1. Een vrouw die gehuwd is of die gehuwd is geweest dan wel wier partnerschap geregistreerd is of is geweest en die niet is getrouwd na beëindiging van de registratie of is hertrouwd dan wel niet een geregistreerd partnerschap is aangegaan na beëindiging van het huwelijk of opnieuw is aangegaan, is steeds bevoegd de geslachtsnaam van haar echtgenoot of van haar geregistreerde partner te voeren of aan de hare te doen voorafgaan dan wel die te doen volgen op haar eigen geslachtsnaam.

- 2. Indien het huwelijk door echtscheiding is ontbonden en daaruit geen afstammelingen in leven zijn dan wel indien het geregistreerd partnerschap op de wijze bedoeld in artikel 80c, onder c of d, is beëindigd, kan de rechtbank, wanneer daartoe gegronde redenen bestaan, op verzoek van de gewezen echtgenoot of de gewezen geregistreerde partner aan de vrouw de haar in het eerste lid toegekende bevoegdheid ontnemen.

- 3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de man die gehuwd is of gehuwd is geweest dan wel wiens partnerschap geregistreerd is of is geweest en die niet is getrouwd na beëindiging van de registratie of is hertrouwd dan wel niet een geregistreerd partnerschap is aangegaan na beëindiging van het huwelijk of opnieuw is aangegaan.

Bewijs van geslachtsnaam

Wijziging geslachtsnaam

Voeren naam van een ander

Voeren geslachtsnaam van (gewezen) echtgeno(o)t(e) of geregistreerd partner

TITEL 3

Woonplaats**Art. 10****Woonplaats**

- 1. De woonplaats van een natuurlijk persoon bevindt zich te zijner woonstede, en bij gebreke van woonstede ter plaatse van zijn werkelijk verblijf.
- 2. Een rechtspersoon heeft zijn woonplaats ter plaatse waar hij volgens wettelijk voorschrift of volgens zijn statuten of reglementen zijn zetel heeft.

Art. 11**Verlies woonstede**

- 1. Een natuurlijk persoon verliest zijn woonstede door daden, waaruit zijn wil blijkt om haar prijs te geven.
- 2. Een natuurlijk persoon wordt vermoed zijn woonstede te hebben verplaatst, wanneer hij daarvan op de wettelijk voorgeschreven wijze aan de betrokken colleges van burgemeester en wethouders heeft kennis gegeven.

Art. 12**Afgeleide woonplaats**

- 1. Een minderjarige volgt de woonplaats van hem die het gezag over hem uitoefent, de onder curatele gestelde die van zijn curator. Oefenen beide ouders tezamen het gezag over hun minderjarige kind uit, doch hebben zij niet dezelfde woonplaats, dan volgt het kind de woonplaats van de ouder bij wie het feitelijk verblijft dan wel laatstelijk heeft verbleven.
- 2. Wanneer iemands goederen onder bewind staan, volgt hij voor alles wat de uitoefening van dit bewind betreft, de woonplaats van de bewindvoerder.
- 3. Wanneer ten behoeve van een persoon een mentorschap is ingesteld, volgt hij voor alles wat de uitoefening van dit mentorschap betreft, de woonplaats van de mentor.
- 4. Het eerste, tweede en derde lid zijn niet van toepassing voor zover het betreft de relatieve bevoegdheid van de rechter gedurende een curatele, een bewind als bedoeld in titel 19 en een mentorschap. Hetzelfde geldt indien ten aanzien van een persoon een curatele, een mentorschap of een bewind als bedoeld in titel 19 en tevens een bewind als bedoeld in afdeling 7 van titel 5 van Boek 4 of een bewind als bedoeld in artikel 182 van Boek 7 van kracht zijn en de bevoegde kantonrechter de andere kantonrechter als uitsluitend bevoegde heeft aangewezen.
- 5. Wanneer de persoon, van wie de woonplaats wordt afgeleid, overlijdt of zijn gezag of zijn hoedanigheid verliest, duurt de afgeleide woonplaats voort, totdat een nieuwe woonplaats is verkregen.

Art. 13**Sterfhuis**

Het sterfhuis van een overledene is daar, waar hij zijn laatste woonplaats heeft gehad.

Art. 14**Woonplaats i.v.m. kantoor of filiaal**

Een persoon die een kantoor of een filiaal houdt, heeft ten aanzien van aangelegenheden die dit kantoor of dit filiaal betreffen mede aldaar woonplaats.

Art. 15**Gekozen woonplaats**

Een persoon kan een andere woonplaats dan zijn werkelijke slechts kiezen, wanneer de wet hem daartoe verplicht, of wanneer de keuze bij schriftelijk of langs elektronische weg aangegane overeenkomst voor een of meer bepaalde rechtshandelingen of rechtsbetrekkings geschiedt en voor de gekozen woonplaats een redelijk belang aanwezig is. Indien de keuze bij langs elektronische weg aangegane overeenkomst geschiedt, is artikel 227a lid 1 van Boek 6 van overeenkomstige toepassing.

TITEL 4

Burgerlijke stand

AFDELING 1

De ambtenaar van de burgerlijke stand**Art. 16****Ambtenaar burgerlijke stand**

- 1. In elke gemeente zijn twee, of, naar goedvinden van burgemeester en wethouders, meer ambtenaren van de burgerlijke stand. Daarenboven kunnen een of meer ambtenaren van de burgerlijke stand worden belast met het verrichten van bepaalde taken. Deze dragen de titel van buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand. Een ambtenaar van de burgerlijke stand, die niet voldoet aan het in het tweede lid bedoelde vereiste van aanwijsbaarheid, wordt niet in aanmerking genomen voor de berekening van het in de eerste zin genoemde aantal.
- 2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren worden door burgemeester en wethouders aangewezen. Een aanwijzing kan voor een bepaalde tijdsduur geschieden. De aanwijzing eindigt van rechtswege met ingang van de datum waarop de uitoefening van de functie van ambtenaar van de burgerlijke stand of buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand eindigt. Als ambtenaar of buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand is slechts aanwijsbaar de persoon die in de uitoefening van zijn ambt geen onderscheid maakt als bedoeld in artikel 1 van de Algemene wet gelijke behandeling, tenzij het onderscheid is gebaseerd op een wettelijk voorschrift.